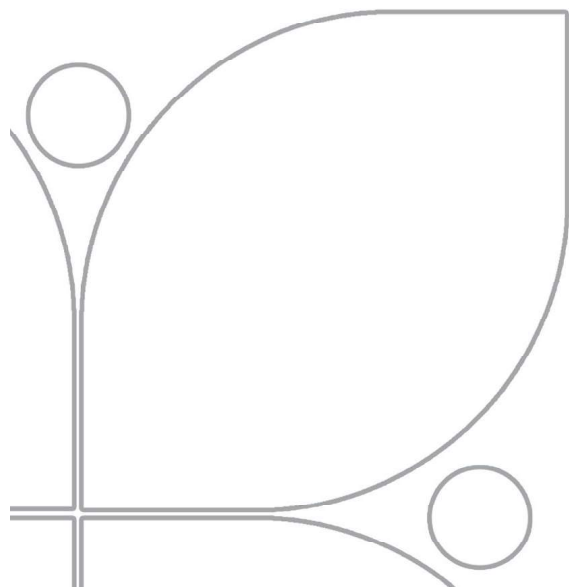
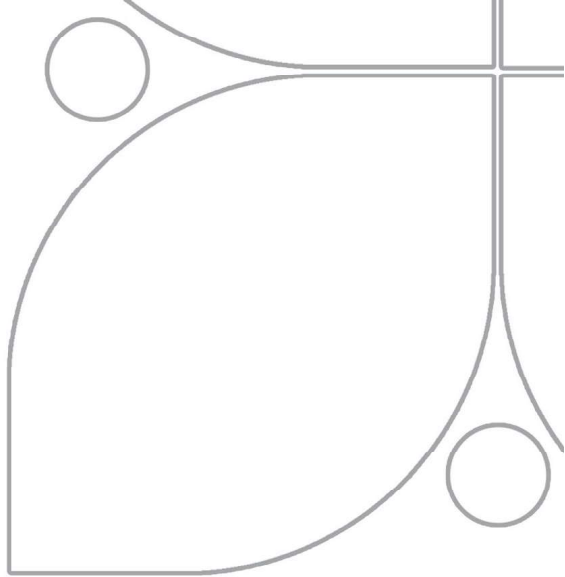

جنگ؛ موجه یا ناموجه

یک مناظره

- سرشناسه: فیالا، آندرو، ۱۹۶۶-م. Fiala, Andrew
- عنوان و نام پدیدآور: جنگ؛ موجه یا ناموجه یک مناظره
- نویسندگان: اندرو فیالا، جنیفر کلینگ؛ مترجم: آروین مرادی
- مشخصات نشر: تهران، موسسه فرهنگی و هنری دیدگاه کاوش و سازندگی دکسا، ۱۴۰۵.
- مشخصات ظاهری: ۳۸۷ ص.
- شابک: ۹-۰۴-۱۳۶۳-۶۲۲-۹۷۸
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
- یادداشت: عنوان اصلی
Can War Be Justified?: A Debate
(Little Debates about Big Questions).
- یادداشت: کتاب حاضر با عنوان «مناظره‌ای در باب جنگ عادلانه مناظره‌ای کوتاه در باب موضوعات مهم» و با ترجمه زهره خان‌محمدی، هادی زرگری توسط انتشارات رجال در سال ۱۴۰۴ فیپا گرفته است.
- عنوان دیگر: مناظره‌ای در باب جنگ عادلانه مناظره‌ای کوتاه در باب موضوعات مهم.
- موضوع: نظریه جنگ عادلانه Just war doctrine
- جنگ (فلسفه) War (Philosophy)
- شناسه افزوده: کلینگ، جنیفر، ۱۹۸۴-م. Kling, Jennifer, 1984-
- شناسه افزوده: مرادی، آروین، ۱۳۷۲-، مترجم Moradi, Arvin, 1993-
- رده‌بندی کنگره: ۶۳۹۶ KZ
- رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۷۲
- شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۴۴۵۴۱۴

جنگ؛ موجه یا ناموجه

یک مناظره

نویسندگان

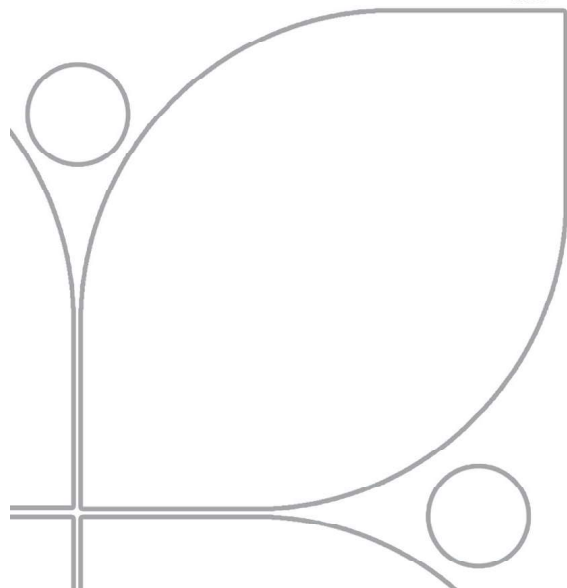
اندرو فیالا، جنیفر کلینگ

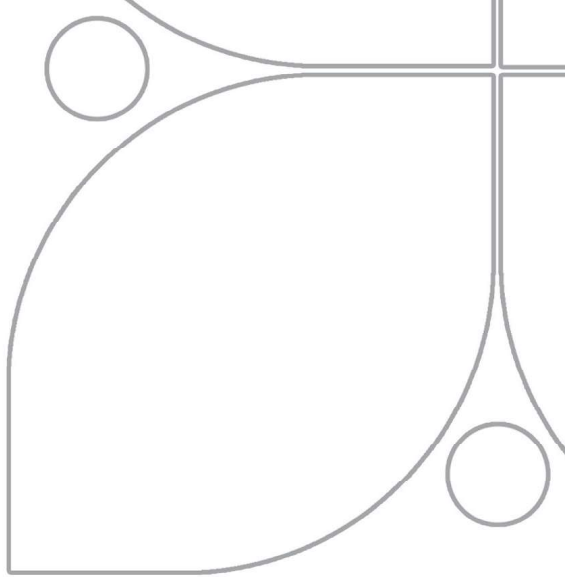
مترجم

آروین مرادی

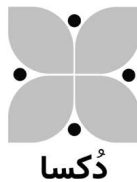
دُکسا

جنگ؛ موجه یا ناموجه یک مناظره

نویسندگان: اندرو فیالا، جنیفر کلینگ
مترجم: آروین مرادی

تهران، صندوق پستی ۱۴۶۵۵۹۴۳
۰۲۱۵۴۹۳۲۲۲۲
publication@doxa-v.org
www.doxa-v.org
Doxa_vision

صفحه‌آرا: غزل محسن‌زاده
طراح جلد: هادی جلدی
چاپ اول: بهار ۱۴۰۵
شمارگان: ۲۵۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۳۶۳-۰۴-۹

سخن هیئت تحریریه

دکسا باور دارد که کتاب دریچه‌ای است به سوی افقی تازه برای اندیشیدن و زیستن. رسالت ما برگزیدن و فراهم آوردن آثاری است که بتوانند به زندگی امروز جامعه ایران معنا ببفزایند، توان رویارویی با مسائل فردی و اجتماعی را تقویت کنند، و راهی بگشایند به سوی آینده‌ای روشن‌تر و آگاهانه‌تر.

ما با دقت و وسواس علمی، از میان آثار برجسته و پژوهش‌های معتبر جهانی و داخلی، کتاب‌هایی را انتخاب می‌کنیم که از پشتوانه‌ای استوار در اعتبار دانشگاهی، تجربه اندیشمندان، و ناشران معتبر برخوردار باشند. هدف ما صرفاً افزودن بر قفسه‌های کتابخانه‌ها نیست، بلکه فراهم آوردن منابعی است که دانش و آگاهی را با نیازهای واقعی و مسائل امروز جامعه ایران پیوند زنند.

چه در عرصه ترجمه و چه در حوزه تألیف، اهتمام ما آن است که دستاورد پژوهشگران و نویسندگان برجسته به زبان فارسی در دسترس قرار گیرند؛ آثاری که، علاوه بر انتقال دانش، پاسخی درخور به پرسش‌های انسان معاصر بدهند و زمینه‌ساز پرورش نگاهی ژرف‌تر به جهان باشند.

مخاطبان ما دایره وسیعی از افرادی هستند که به بالندگی این سرزمین می‌اندیشند، افرادی که به نقد و تحلیل، و فهم مسائل نظری علاقه‌مندند و دغدغه کم‌رنگ کردن مشکلات عملی را دارند؛ آنان که در اندیشه و عمل پویا هستند و همواره در پی نگرستن به خود و جامعه از منظرهای متعدّدند.

امید داریم هر کتاب دکسا پلی باشد میان اندیشه و عمل، میان خرد و زندگی؛ تلاشی کوچک اما استوار برای ساختن جامعه‌ای آگاه‌تر، توانمندتر، و دارای پیوندی قوی‌تر با میراث فکری و فرهنگی ایران و جهان.

تورج اله‌وردی و افشین سپهوندی

فهرست

آیا می‌توان جنگ را توجیه کرد؟	۹
مناظره‌های کوچک درباره پرسش‌های بزرگ	۱۳
تصدیقِ سرزمین	۱۵
سپاس‌گزاری کلی	۱۷
پیش‌گفتار: آیا می‌توان جنگ را توجیه کرد؟	۱۹
مقدمه	۲۵
بخش اول: اظهارات ابتدایی	۳۳
فصل ۱: نمی‌توان جنگ را توجیه کرد	۳۵
فصل ۲: می‌توان جنگ را توجیه کرد	۱۳۵
بخش دوم: دور پاسخ‌ها	۲۳۵
فصل ۳: پاسخ به کلینگ	۲۳۷
فصل ۴: پاسخ به فیالا	۲۷۹
بخش سوم: استدلال‌های پایانی	۳۱۳
فصل ۵: خلاصه استدلال علیه جنگ و نتیجه‌گیری	۳۱۵
فصل ۶: جمع‌بندی و دفاعی مختصر از نظریه جنگ موجه	۳۳۱

۳۴۳	 برای مطالعهٔ بیش تر
۳۵۳	 واژه‌نامه
۳۶۵	 نمایه

فرهیختهٔ گرامی، ما در نشر دُکسا برای پاس‌داشت محیط زیست و کمینۀ کردن صدمات درازمدت ناشی از صنعت چاپ، و همچنین با هدف کاهش هزینهٔ تمام‌شدهٔ کتاب، ارجاعات و یادداشت‌های پایانی هر فصل را حذف کرده‌ایم، اما شما همواره می‌توانید با اسکن کد روبه‌رو، به صفحهٔ اختصاصی این کتاب در وب‌سایت نشر دُکسا مراجعه کنید و علاوه بر مشاهدهٔ ارجاعات، یادداشت‌ها، و توضیحات تکمیلی مترجم، از خطاهای احتمالی مرتبط با چاپ و ترجمهٔ کتاب آگاه شوید.

آیا می‌توان جنگ را توجیه کرد؟

آیا می‌توان جنگ را توجیه کرد؟ پاسخ صلح‌طلبان این است که نمی‌توان؛ آن‌ها با جنگ مخالف‌اند و از جایگزین‌های خشونت‌پرهیز جنگ دفاع می‌کنند. اما مدافعان نظریه جنگ موجه استدلال می‌کنند که در برخی شرایط، زمانی که اثربخشی روش‌های خشونت‌پرهیز محدود است، می‌توان جنگ را توجیه کرد.

در این کتاب، دو فیلسوف با تکیه بر پژوهش‌های معاصر و تحولاتی که اخیراً در تأملات پیرامون صلح‌طلبی و نظریه جنگ موجه روی داده، به این پرسش پاسخ می‌دهند. اندرو فیالا^۱ استدلال می‌کند که صلح‌طلبی ریشه در واقعیت هولناک جنگ و آرمان خشونت‌پرهیزانه ساختن جهانی عادلانه‌تر و صلح‌آمیزتر دارد. جنیفر کلینگ^۲ اما معتقد است که جنگ در برخی موارد، به عنوان آخرین راه‌حل و تلاشی ناگزیر برای حفاظت از مردم و جوامع در برابر نابودی کامل و مرگ، می‌تواند موجه باشد. آن‌ها با بهره‌گیری از سنت‌ها و تاریخ‌های جهانی، بحثی را پیش می‌برند که برای هر کسی که به اخلاق خشونت سیاسی و کاربرد نیروی نظامی اندیشیده یا نگران آن است جذاب خواهد بود. موضوعات مطرح‌شده، شامل پرسش‌هایی اخلاقی درباره دفاع

1. Andrew Fiala

2. Jennifer Kling

از خود و دیگران، شباهت مهم میان افراد و دولت‌ها، فناوری‌ها و روش‌های در حال تکامل جنگ، آسیب‌های اخلاقی و اختلال اضطراب پس از سانحه^۱، مسائل گسترده‌تر سیاسی و اجتماعی، و چالش امنیت منطقه‌ای در دنیایی در حال جهانی‌شدن است. نویسندگان همچنین به مسائل فرهنگی و مذهبی و این پرسش بنیادین می‌پردازند: در جهانی آکنده از درگیری‌های نظامی مسئولیت اخلاقی [ما] چیست؟ این کتاب هم حاوی تأملاتی است درباره‌ی درس‌هایی که از جنگ‌های دهه‌های اخیر آموخته‌ایم و هم، با توجه به تهدیدهای تازه در اروپا و دیگر نقاط جهان، به امیدها [و چشم‌اندازهای] آینده می‌پردازد.

این کتاب به شکلی تنظیم شده که برای خوانندگان مناسب باشد. هر نویسنده استدلالی مستقل مطرح می‌کند که با مجموعه‌ای از پاسخ‌ها، واکنش‌ها و استدلال‌های متقابل پی گرفته می‌شود. نویسندگان در سراسر کتاب با گفت‌وگویی متمدنانه، بر نقاط اشتراک تأکید می‌کنند و زمینه‌های اختلاف را به وضوح نشان می‌دهند. کتاب حاوی خلاصه‌هایی روشن و قابل فهم، واژه‌نامه‌ای از مفاهیم کلیدی و پیشنهادهایی برای مطالعه بیشتر است. این ویژگی‌ها به دانشجویان و پژوهشگران کمک می‌کند تا گفت‌وگوی نویسندگان را به خوبی پیگیری کنند و پاسخی شخصی به این پرسش بیابند که آیا می‌توان جنگ را توجیه کرد.

اندرو فیالا، استاد فلسفه و مدیر مرکز اخلاق دانشگاه ایالتی کالیفرنیا^۲ در فرزنو^۳ است. از آثار اخیر او می‌توان به جست‌وجوی زمینه مشترک: گفت‌وگویی میان خداباوران و خداناباوران^۴ (با همکاری پیتیر آدمیراند^۵، ۲۰۲۱)،

1. post-traumatic stress disorder

2. Ethics Center at California State University

4. *Seeking Common Ground: A Theist/Atheist Dialogue*

3. Fresno

5. Peter Admirand

خشونت‌پرهیزی: درآمدی کوتاه، صلح‌طلبی تحول‌آفرین^۱ و تدوین راهنمای راتلج دربارهٔ صلح‌طلبی و خشونت‌پرهیزی^۲ اشاره کرد. او همچنین یکی از نویسندگان کتاب درسی پرکاربرد اخلاق: نظریه و مسائل امروزی است و پیش‌تر رئیس انجمن فیلسوفان نگران صلح^۳ بوده است.

جennifer کلینگ^۴، استادیار فلسفه و مدیر مرکز مطالعات حقوقی دانشگاه کلرادو^۵ در کلرادو اسپرینگز^۶ است. از آثار او می‌توان به نژادپرست، غیرنژادپرست، ضدنژادپرست: زبان و فاجعهٔ پویای نژادپرستی در آمریکا^۷ (با همکاری لیلاند هارپر^۸، ۲۰۲۲)، فلسفهٔ اعتراض: مبارزه برای عدالت، بدون ورود به جنگ^۹ (با همکاری مگان میچل^{۱۰}، ۲۰۲۱)، پناهندگان جنگی: خطر، عدالت و مسئولیت اخلاقی^{۱۱} و تدوین مجموعهٔ صلح‌طلبی، سیاست و فمینیسم: فصل مشترک‌ها و نوآوری‌ها^{۱۲} اشاره کرد. او همچنین مدیر اجرایی انجمن فیلسوفان نگران صلح^{۱۳} است.

1. *Nonviolence: A Quick Immersion, Transformative Pacifism* (2020)

2. *The Routledge Handbook of Pacifism and Nonviolence* (2018)

3. Concerned Philosophers for Peace

4. Jennifer Kling

5. Center for Legal Studies at the University of Colorado

6. Colorado Springs

7. *Racist, Not Racist, Antiracist: Language and the Dynamic Disaster of American Racism*

8. Leland Harper

9. *The Philosophy of Protest: Fighting for Justice Without Going to War*

10. Megan Mitchell

11. *War Refugees: Risk, Justice, and Moral Responsibility*

12. *Pacifism, Politics, and Feminism: Intersections and Innovations* (2019)

13. Concerned Philosophers for Peace

مناظره‌های کوچک دربارهٔ پرسش‌های بزرگ

دربارهٔ مجموعه:

فلسفه سؤال‌هایی را دربارهٔ ماهیتِ واقعیت، جایگاه ما در جهان و آنچه باید انجام دهیم می‌پرسد. برخی از این پرسش‌ها از دیرباز مطرح بوده‌اند، مانند: آیا ارادهٔ آزاد داریم؟ اخلاق چیست؟ برخی دیگر تازه‌ترند، مانند: آزادی بیان در دانشگاه‌ها تا کجا باید گسترش یابد؟ آیا نژاد، جنس^۱ و جنسیت^۲ بر ساخت‌هایی اجتماعی‌اند؟ با این حال، همهٔ این‌ها از پرسش‌های بزرگ فلسفه‌اند و همچنان بحث‌برانگیز باقی مانده‌اند.

هر کتاب از مجموعهٔ مناظره‌های کوچک دربارهٔ پرسش‌های بزرگ، دو استاد با دیدگاه‌های مخالف را در برابر هم قرار می‌دهد تا دربارهٔ یک پرسش بزرگ گفت‌وگو کنند. هر نویسنده دیدگاه خود را ارائه می‌دهد و سپس به نقد یکدیگر و پاسخ به دیگری می‌پردازند. این مناظره‌ها کوتاه، پویا و آسان‌فهم‌اند و پاسخ‌هایی عمیق و متنوع را عرضه می‌کنند. ویژگی‌های آموزشی این مجموعه شامل استدلال‌هایی با فرم استاندارد، خلاصهٔ بخش‌ها، واژگان و اصول کلیدی پررنگ‌شده، واژه‌نامه و فهرستِ مشروح منابع^۳ است.

1. sex

2. gender

3. annotated reading lists

قالب مناظره، راهی ایدئال برای یادگیری دربارهٔ موضوعات چالش برانگیز است. برخلاف مقاله یا کتاب‌های معمولی که خطر نادیده گرفتن اعتراض‌های مخالف نظرات خود را دارند یا ممکن است تصویر نادرستی از نظرات طرف مقابل ارائه دهند، در مناظره هر طرف فرصتی برابر برای ارائه استدلال‌هایش دارد و سپس باید به نقدهای مطرح شده از سوی طرف دیگر پاسخ دهد. مناظره‌ها همچنین سبکی گفت‌وگو محور و مطبوع دارند. ما برای این دست از رویارویی‌ها، فیلسوفانی را انتخاب کرده‌ایم که در محتوا و شیوهٔ بیان، توانایی چشمگیری دارند.

مناظره‌ها گاهی می‌توانند ستیزه‌جویانه شوند و حتی به خشم یا دشمنی منجر گردند. اما می‌توانند فضایی برای همکاری نیز فراهم کنند. نویسندگان ما، با وجود اختلاف نظرهای شدید، با هم کار می‌کنند تا ایده‌ها، استدلال‌ها و نقدها را برای یکدیگر و برای خواننده روشن‌تر سازند. این فرایند، [نوعی] پیشرفت فکری است و الگویی شدیداً مورد نیاز برای اختلاف نظرهای متمدانه و سازنده به شمار می‌رود.

تصدیقِ سرزمین^۱

ما این کتاب را در سرزمین‌های مردمان بومی به پایان بردیم؛ سرزمین‌هایی که هرگز آن‌ها را [به ما] واگذار نکرده‌اند. تصدیق این موضوع گامی اساسی در درک تاریخ و گرامیداشت سرپرستان اصلی این سرزمین‌هاست. به رسمیت شناختن این امر، بخشی ضروری از تلاش برای عدالت و صلح است. ما از این امتیاز برخوردار بوده‌ایم که در جست‌وجوی مداوم خویش برای کسب دانش از این فرصت بهره‌مند شویم. ضروری است که هر یک از ما به این امتیاز اعتراف کنیم و درباره آن بیندیشیم، دریابیم که معنای آن چیست و از آن برای ایجاد تغییرات مثبت بهره ببریم.

۱. تصدیق سرزمین (Land Acknowledgment) اشاره به بیانیه‌ای است که در آن به حقوق و تاریخ‌های بومیان سرزمین‌ها و ملل مختلف که پیش از تصرفات استعماری بر آن سرزمین‌ها حکمرانی می‌کردند، اذعان می‌شود. این نوع اعتراف به عنوان یک روش برای شناسایی و احترام به مالکان اصلی زمین‌ها و همچنین آگاهی از تاریخ و آثار تجاوزات استعماری و ظلم‌هایی که به این جوامع وارد شده است، استفاده می‌شود. این بیانیه معمولاً با هدف ارتقاء آگاهی عمومی، عدالت اجتماعی و شفافیت در قبال تاریخ سرزمین‌ها بیان می‌شود - م.

سپاس‌گزاری کلی

جنیفر از خانواده و دوستانش سپاس‌گزار است که بسیاری از آن‌ها بخش‌هایی از دست‌نوشته‌اش را خواندند، دربارهٔ ایده‌هایش با او به گفت‌وگو نشستند و در طول نگارش و ویرایش، از او را حمایت کردند. او همچنین از روملو ولنتاین^۱، دستیار پژوهشی‌اش، که در پژوهش و ویرایش این کتاب به او کمک کرد، قدردانی می‌کند. در پایان، او از دانشجویانش تشکر می‌کند که همیشه بهترین پرسش‌ها را می‌پرسند و بینش‌افزاترین نکات را ارائه می‌دهند. شما بی‌نظیرید!

اندرو از دوستان و همکارانی که با آن‌ها دربارهٔ صلح، خشونت و جنگ به گفت‌وگو پرداخته، تشکر می‌کند. او به‌ویژه از پژوهشگران انجمن فیلسوفان نگران صلح قدردانی می‌کند، جایی که برای اولین بار با جنیفر کلینگ آشنا شد.

از ویراستاران مجموعه کتاب‌های «مناظره‌های کوچک دربارهٔ پرسش‌های بزرگ» راتلج، تاینر گلدشمیت^۲ و داستین کرومت^۳، و همچنین صمیمانه از دو داور ناشناس که با نظرات عمیق و مفیدشان ما را یاری کردند، جهت پشتیبانی‌شان از این پروژه تشکر می‌کنیم. کتاب‌ها همواره

1. Romello Valentine

2. Tyron Goldschmidt

3. Dustin Crummett

ثمرهٔ تلاش جمعی‌اند و این کتاب نیز از این قاعده مستثنا نیست. از خانواده، دوستان، همکاران، حامیان و مشاورانمان از صمیم قلب سپاس‌گزاریم. علاوه‌بر این، از دانشگاه کلرادو^۱ در کلرادو اسپرینگز و دانشگاه ایالتی کالیفرنیا^۲ در فرزنو که ما را در پیگیری آنچه به آن عشق می‌ورزیم یاری داده‌اند، تشکر می‌کنیم.

این کتاب به همهٔ کسانی تقدیم شده که برای درک بهتر جهانی پر از درگیری‌های نظامی و جنگ می‌کوشند و در جست‌وجوی پاسخ به این پرسش‌اند که چه می‌توانیم، چه مجازیم و چه باید انجام دهیم. امیدواریم این کتاب گامی، هر چند کوچک، به سوی جهانی عادلانه‌تر و آرام‌تر بردارد.

1. University of Colorado

2. California State University

پیش گفتار:

آیا می توان جنگ را توجیه کرد؟

عبارت گیرای «پایان جنگ را فقط مردگان دیده اند»، چه از زبان سانتایانا^۱ گفته شده باشد و چه شاید به افلاطون بازگردد، همچنان ذهن های ما را به خود مشغول کرده و بسیاری آن را پذیرفته اند. و این جای تعجب ندارد؛ جنگ، با همه چهره های وحشتناکش، زندگی های بی شماری را، چه به طور مستقیم و چه غیرمستقیم، با مرگ و ویرانی به شکل تروماتیکی دگرگون کرده است. چه جنگ را «کاربست زور برای واداشتن دشمن به پذیرش خواسته هایمان»^(۱) بدانیم، چه به این تعریف کوتاه باور داشته باشیم که «جنگ ظالمانه است و نمی توان آن را پیراست»^(۲)، اغلب گمان می کنیم که جنگ به نحوی ناگسستگی با طبیعت انسانی گره خورده و از این رو گریزناپذیر است. اما آیا این دیدگاه لزوماً درست است؟ با اندیشیدن در این باره، باید از خود پرسیم:

(۱) آیا جنگ گریزناپذیر است؟

(۲) آیا می توان جنگ را از منظر اخلاقی توجیه کرد؟

۳) اگر جنگ توجیه‌پذیر باشد، چگونه می‌توان این توجیه را ارائه داد؟

۴) اگر جنگ گریزنناپذیر نیست و نمی‌توان آن را اخلاقاً توجیه کرد، آیا باید به جنگ تن داد یا در آن جنگید؟

به عنوان کسی که بیش از سه دهه سرباز بوده، چندین بار از نزدیک شاهد جنگ بوده‌ام و به عنوان یک فیلسوف، این پرسش‌ها را با دقت بسیار بررسی کرده‌ام. همچنین، به نسل‌هایی از افسران جوان آموزش داده‌ام که وقتی به این فکر می‌کنند که در آینده به عنوان افسر ارتش خدمت کنند، این سؤالات را در نظر بگیرند. این موضوع هم [خودش] مهم است هم [برای من] وجه شخصی دارد. من با ارتش ایالات متحده به عراق، افغانستان و دیگر مناطق اعزام شدم و هم وحشت مرگ و ویرانی جنگ را دیدم و هم تأثیرات تلخ آن را بر مردم محلی شاهد بودم. اما درعین حال شاهد اقداماتی در پیشگیری از خشونت بوده‌ام، نگاهی گذرا به جوامعی که توانسته‌اند ثبات خود را باز یابند داشته‌ام و جلوه‌های شگفت‌انگیزی از انسانیت را مشاهده کرده‌ام. نظریه جنگ موجه^۱ را به حدود هزار دانشجوی آموزش داده‌ام و حتی در این درگیری‌ها همراه با دانشجویان سابقم خدمت کرده‌ام. آنچه دریافته‌ام این است که این پرسش‌ها همچنان پرسش‌هایی بازند و پاسخ‌های مطرح نیز صرفاً محدود به بحث‌های آکادمیک نیست؛ آن‌ها در زمان واقعی در مکان‌هایی مانند اوکراین در حال شکل‌گیری‌اند.

برای من افتخار است که بتوانم این اثر مهم درباره صلح‌طلبی و جنگ موجه را معرفی کنم. من از سال‌ها پیش، از زمانی که به عنوان دانشجو در دانشگاه کلرادو، بولدر، با دکتر جن کلینگ آشنا شدم، این فرصت را